

Column Kennismail Economisch Kwartaalbericht van Hans Stegeman: Negen

Een kat heeft negen levens, zo gaat het spreekwoord. Zou de groei van de wereldeconomie net zo bestand blijken te zijn tegen veel schokken, net als een kat? De wereldeconomie koelt nu af. De onzekerheden zijn groter dan ooit tevoren. Het deels door overheidsstimulering tot stand gekomen herstel van de wereldeconomie waarbij de private schulden vooral in het Westen zijn overgenomen door overheden is tot staan gebracht. En die weten nu geen raad met hun schulden. Daarnaast bewandelt het Westerse monetaire beleid onbekende wegen, waarbij die weg nu vooral een doolhof lijkt in te gaan waarvan de uitweg lastig te vinden is. En de risico's voor de economische groei in opkomende economieën bouwen zich ook op. Alle redenen om goed na te denken wat de effecten op de economie kunnen zijn als een van die risico's zich daadwerkelijk manifesteert. Daarom hebben we naast onze raming in het Economisch Kwartaalbericht negen scenario's gepresenteerd waarin de raming niet uitkomt. Maar waarom nu uitgaan van negen scenario's?

Ten eerste is negen een bijzonder getal. Het is het eind van de cyclus van de enkelvoudige getallen. En de enneade (Grieks voor negenheid) wordt gezien als afsluiting, voltooiing, de horizon. Daardoor passen negen scenario's mooi bij onzekerheden: het einde van de horizon die nog is te overzien. Wat daarna komt, is zo'n veelheid aan mogelijkheden.

Ook de rekenkundige eigenschappen van negen zijn uniek. Negen is het enige getal waarvan rekenkundige bewerkingen telkens weer tot negen kunnen worden herleid, en in die zin een cijfer van de eeuwigheid, een zichzelf repeterende reeks. En zo is het exact ook met de economische ontwikkelingen: het is een voortgaande ontwikkeling die eeuwig doorgaat, en altijd linksom of rechtsom te herleiden is tot de onderliggende waarden. Ook bij in tijden van overmoed en overoptimisme opgeblazen prijzen en volumes is het uiteindelijk de reële waarde die de onderliggende ontwikkeling bepaalt.

Naast dit rekenkundige aspect is het getal negen sterk verbonden met de Egyptische mythologie. De enneade is afgeleid van de negen belangrijkste goden en godinnen van Heliopolis. De god Atum-Ra was de oppergod waaruit acht andere belangrijke goden werden geschapen. Daarmee staat de enneade in de Egyptische mythologie voor de belangrijkste krachten die de maatschappij beïnvloeden. Wij proberen in het Themabericht met negen scenario's de belangrijkste krachten die op de economie inwerken weer te geven.

Nu terug naar de kat met negen levens. Volgens sommigen komt het gezegde ook uit de Egyptische mythologie. De oppergod Atum-Ra nam de vorm aan van een kat bij een visite aan de onderwereld en vertegenwoordigde dan negen levens in één. Maar een andere mogelijke verklaring voor de aan katten toegedichte negen levens is het feit dat katten beter dan veel andere dieren ook vanuit de meest rare valpartijen er telkens in slagen op hun poten terecht te komen. En dat is natuurlijk een duidelijke parallel met de risico's in de wereldeconomie: zelfs vanuit de meest extreme risico's is het altijd mogelijk dat de economie weer op zijn pootjes terecht komt. Het kan dan even duren, maar mogelijk blijft het.

september 2011